

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

Deres ref./Deres dato:
Vår ref.:
Vår dato: 14.12.2023

Høring av Strømprisutvalgets rapport

Statnett viser til Olje- og energidepartementets (OED) høring av 12. oktober 2023 om Strømprisutvalgets rapport - *Balansekunst*. Rapporten er fremlagt av et ekspertutvalg som har hatt som mandat å vurdere dagens system for å fastsette strømprisen og hvilke tiltak på kort og lang sikt som kan sikre strømbbrukere lavere og mer forutsigbare priser.

Etter Statnetts syn gir rapporten en god beskrivelse av dagens kraftsystem og hvordan kraftmarkedet fungerer. Ekspertutvalget har i all hovedsak foretatt gode og fornuftige vurderinger. Statnett er også glad for at mye av innholdet og konklusjonene i rapporten er i tråd med Statnetts Systemutviklingsplan som nylig ble publisert.

Våre hovedbudskap:

Statnett støtter hovedbudskapene i rapporten og er enige i at:

- en annen organisering av kraftmarkedet ikke vil gi lavere kostnader eller bedre forsyningssikkerheten
- ekstremperioder (ekstrempriser) bør håndteres med temporære virkemidler i sluttbrukermarkedet
- det er umulig å sikre konkurransedyktige og stabile kraftpriser i framtiden uten en sterk norsk kraftbalanse
- norske myndigheter og aktører må forstå og påvirke europeiske rammebetingelser i tråd med norske interesser

Statnett ønsker å presisere at:

- Norge trenger et kraftmarked som tilrettelegger for fleksibel opptreden på forbrukssiden
- Statnett bør ikke ha en direkte rolle i det finansielle markedet

Dersom departementet skulle ha ytterligere spørsmål eller behov for avklaringer, kan vi utdype våre synspunkter i et møte.

Med vennlig hilsen

Gunnar G. Løvås

Konserndirektør Kraftsystem og Marked
Statnett

Vedlegg:

Statnett støtter dagens organisering av kraftmarkedet

Statnett støtter hovedbudskapene i rapporten og vil fremheve at utvalget syntes å ha gjennomført et grundig arbeid gjennom å vurdere en rekke ulike tiltak.

Vi vil spesielt trekke frem utvalgets konklusjon om at en annen organisering av kraftmarkedet ikke vil gi lavere kostnader eller bedre forsyningssikkerheten. Vi er også enige i at strategien for å håndtere eventuelle fremtidige ekstremperioder bør bygge på omfordeling i sluttbrukermarkedet heller enn endringer i engrosmarkedet. Innføringen av prisstøtte til norske forbrukere, som et resultat av krigen i Ukraina med påfølgende energi- og priskrise i Europa, er et eksempel på et egnet temporært virkemiddel.

Statnett er også fornøyd med at utvalget er tydelige på at det vil være umulig å sikre konkurransedyktige og stabile kraftpriser uten en sterk norsk kraftbalanse. Dette vil også ha betydning for forsyningssikkerheten. En sterk norsk kraftbalanse handler om både produksjon, forbruk og nett. Det er viktig at aktører og myndigheter sammen sikrer dette gjennom gode og effektive rammebetingelser og proaktive beslutninger, eksempelvis reguleringer som gir insentiver til gjennomføring.

Innlemmet i det europeisk kraftmarked – krever innsats for å påvirke rammebetingelsene

Utvalget peker på at, i en tid der vi må forvente endringer som følger av energiomstillingen, kan europeiske land komme til å velge ulike strategier og løsninger, som ikke nødvendigvis er gunstige for norske strømkunder. *"Norske myndigheter og aktører bør vurdere hvordan de kan arbeide for utvikling av felles europeiske løsninger som kan ivareta Norges forsyningssikkerhet og konkurransedyktighet."*

Statnett mener at deltagelse i det nordiske og europeiske markedet har tjent oss godt og er viktig for forsyningssikkerheten. Vi er videre enige i at Norge må være aktive og påvirke rammebetingelsene slik at de ivaretar norske interesser. Dette er ressurskrevende, men mulig. Statnett deltar og arbeider med utvikling av løsninger på dette området.

Utvalget mener at Norge trenger en løpende og mer åpen tilgjengelig overvåkning av markedsforholdene rundt oss generelt og for EU spesielt. Statnett er enige i at dette kan være et hensiktsmessig tiltak. Mer informasjon knyttet til ulike markedsforhold kan bidra til en konstruktiv og bedre debatt knyttet til norske interesser og arbeid med å påvirke utviklingen.

Enkelte presiseringer til utvalgets arbeid

Selv om Statnett i all hovedsak støtter utvalgets arbeid, ønsker vi å presisere enkelte forhold.

Forbruksfleksibilitet er viktig for balanseringen av systemet

Utvalget diskuterer behovet for at forbrukerne kan prissikre seg. I denne sammenhengen diskuteres fastpriskontrakters påvirkning på insentiver til fleksibel opptreden. Utvalget skriver blant annet at *"Kraftsystemets behov for fleksibilitet på forbrukssiden er ikke viktigere enn strømkundenes behov for en avtale tilpasset sine behov."*

Statnett er helt enig i at forbrukere bør ha muligheter til å stabilisere og ha kontroll over sine energikostnader eksempelvis gjennom inngåelse av fastpriskontrakter. Statnett er imidlertid opptatt av at vi har et kraftsystem som også tilrettelegger for fleksibel opptreden på forbrukssiden. Dette blir spesielt viktig fremover med større innslag av uregulert produksjon i energimiksen. I et slikt system er det viktig at forbruket i større grad tilpasse seg endringer i produksjonen. Dette gjelder ikke bare i perioder med høye priser, men like mye i perioder med lave eller negative priser.

Stimulere likviditet i terminmarkedet

Utvalget skriver at et likvid terminmarked (finansielt marked) er viktig for å gi strømleverandører prissikringsverktøy for å tilby fastpriskontrakter til husholdninger og små og mellomstore bedrifter. Et av tiltakene som diskuteres er å gi Statnett en rolle i markedet for terminkontrakter eller såkalte EPAD-kontrakter (Electricity Price Area Differentials). EPADs benyttes for å prissikre forskjellen mellom spotprisen i et budområde og systemprisen.

Statnetts utgangspunkt er imidlertid at vi ikke bør ha en direkte rolle i det finansielle markedet. Som systemansvarlig har Statnett et ansvar for å utnytte og bygge nettet innenfor en samfunnsøkonomisk ramme. I sum vil dette redusere prisdifferansene mellom budområdene, og dermed påvirker de finansielle markedene på en gunstig måte. En annen årsak til at Statnett ikke bør ha en rolle i det finansielle markedet, er at utstedelse av transmisjonsrettigheter innebærer at risiko flyttes fra markedsaktører til Statnett. Dette kan oppfattes som en subsidiering av risiko, der tap på salg av finansielle produkter må dekkes av tariffene. Vi mener at man primært bør finne løsninger i form av forbedringer innenfor eksisterende modeller for finansiell handel der det fortsatt arbeides med løsninger som kan bidra til forbedret likviditet.

Vi viser også til pågående arbeid hos RME for å vurdere hvordan retningslinjer for langsiktig kapasitetstildeling (FCA-regelverket, "Forward Capacity Allocation") skal følges opp i Norge. Dette arbeidet inkluderer tiltak for å styrke det finansielle markedet.